

FESTSPILLENE
I BERGEN

PROGRAM
KR 20

GRIEGHALLEN

ONSDAG 07. JUNI KL 18:00

Avslutningskonserten

Closing Concert



BERGEN
INTERNATIONAL
FESTIVAL

24. MAI — 07. JUNI
2017



BALANSEKUNST

I DNV GL er vi opptatt av sikkerhet, kvalitet og integritet. Våre ansatte jobber hver dag mot et felles mål: En sikker og bærekraftig fremtid. Vår rolle består ofte i å balansere næringslivets og samfunnets interesser – i hele verden. Vi kaller det balansekunst.

Vårt samarbeid med Festspillene, en av Norges ypperste og mest internasjonale kulturinstitusjoner, understøtter nettopp denne forpliktelsen overfor samfunnet. For kultur og samfunn går hånd i hånd.

Derfor er vi stolt hovedsamarbeidspartner for Festspillene i Bergen.

Lær mer om oss på www.dnvgj.com

Avslutningskonserten

Closing Concert

GRIEGSALEN, GRIEGHALLEN

Onsdag 07. juni kl 18:00
Wednesday 07 June at 18:00

Varighet: 1 t 55 min inkl. pause
Duration: 1:55 including interval

Bergen Filharmoniske Orkester
Bergen Philharmonic Orchestra
John Storgårds dirigent *conductor*

Joachim Carr piano

Dansk Danseteater *Danish Dance Theatre*
Tim Rushton koreografi *choreography*
Johan Kølkjær scenografi *set design*
Martin Tulinius & Michael Bing
videodesign *video design*
Åsa Gjersted kostymer *costume design*
Csongor Szabo dramaturgi *dramaturgy*
Jacob Bjerregaard lysdesign *lighting design*
Maxim-Jo Bech McGosh, Luca Marazia, Alessandro
Sousa Pereira, Emily Nicolaou, Lucia Pasquini, Joe
George, Jessica Lyall, Lukas Hartvig-Møller
dansere *dancers*

Støttet av Oticon Fonden, FINNO, Norsk-finsk kulturfond og Sibelius-selskapet i Norge. *Supported by the Oticon Foundation, FINNO, the Norwegian-Finnish Cultural Foundation and the Sibelius Society of Norway.*

Sponset av *Sponsored by* DNV GL.

JEAN SIBELIUS (1865–1957)

Andante Festivo, op. 117a

KAIJA SAARIAHO (1952–)

Ciel d'hiver

EDVARD GRIEG (1847–1907)

Pianokonsert i a-moll *Piano Concerto in A minor*,
op. 16, «a-mollkonserten»

Pause *Interval*

IGOR STRAVINSKIJ (1882–1971)

Ildfuglen *The Firebird*

Introduksjon ved Annabel Guaita og Tim Rushton kl 17:15
i Grieghallens foajé. *Introduction in English by Annabel
Guaita and Tim Rushton at 17:15 in the Grieghallen foyer.*



Tusen takk for i år!

Vi takker publikum, artister og alle partnere som
har bidratt til årets festspill.

Velkommen tilbake 23. mai–06. juni 2018!

Thank you!

*We would like to thank the audience, artists and all
partners who have contributed to this year's Festival.*

Welcome back 23 May–06 June 2018!

Fra iskald vinterhimmel til ilddans

Nordiske drømmer.

At Jean Sibelius selv var fiolinist og visste hvordan han skulle skrive for strykere kan merkes i verket *Andante Festivo*. I en fullblods strykerklang, strømmer melodiske fraser og flyter inn og ut av hverandre for å ende hos paukene de fire siste taktene. Skrevet mellom hans 5. og 6. symfoni ble verket opprinnelig skrevet for strykekvartett i 1922. Noen år senere skrev Sibelius verket om til kammerorkester og pauker i 1938, og fremstår nesten som et religiøst manifest like før annen verdenskrig. I januar 1939 gjennomførte han en forestilling i Helsinki for kortbølgeradiooverføringen til verdensutstillingen i New York. Denne utviklingen ble bevart på voks som et gripende historisk minnesmerke. Det var siste gang Sibelius dirigerte og er bevart som det eneste opptaket som finnes der han dirigerer sine egne verk. Verket ble også fremført i hans begravelse.

Eterisk vinterhimmel

Bilder fra drømmer, myter og mysterier preger festspillkomponisten Kaia Saariahos verkstitler. *Ciel d'hiver* som betyr vinterhimmel, har sitt utspring fra hennes store symfoniske verk *Orion* fra 2002. I dette verket kan vi høre forbindelsen til Sibelius med de isklare, eteriske tonelandskap.

Tradisjonens lange linje

Edvard Griegs pianokonsert i a-moll har med få unntak blitt spilt under hvert eneste festspill siden starten i 1953. Dette er en fin gest til bysbarnet som i sin tid gav opptakten til Festspillene i Bergen. Sommeren 1898 skulle det nemlig holdes en stor fiskeri- og industriutstilling i Bergen, og Grieg ønsket å få i stand en stor musikkfest samtidig med utstillingen. Det ble satt en komité for å arbeide med dette, og komponistens ønske var å få det nederlandske Concertgebouw-orkestret, den gang ble ledet av den 27-årige dirigenten og komponisten Willem Mengelberg, til å spille norske verk. Dette forslaget skapte furore i det norske musikkliv og flere komitémedlemmer mente at man skulle heller engasjere Musikkforeningen i Kristiania til et

slikt oppdrag. Grieg ønsket å vise sitt norske publikum det musikalske nivået han selv hadde opplevd i Europa. Han ville at norske verk skulle få en utsøkt fremførelse og på denne måten «komme folkets hjerte nærmere». Han trakk seg fra komiteen i protest, og det hele så ut til å renne ut i sanden da komiteen deretter ble oppløst. Men så reiste det seg en ny komité og så ble det som Grieg hadde planlagt. I månedskiftet juni/juli 1898 ble det holdt seks festkonserter. Grieg hadde holdt sine egne verker tilbake til fordel for andre norske komponister som Svendsen, Sinding og Elling men klaverkonserten i a-moll ble naturligvis spilt, med komponisten selv som dirigent og Agathe Backer-Grøndahl som solist.

Etter pausen venter en storslått forestilling, hvor Dansk Danseteater under ledelse av koreograf Tim Rushton presenterer en moderne versjon av *Ildfuglen* til Stravinskij's verdensberømte musikk. Med utgangspunkt i den nasjonal-russiske tradisjonen viste Stravinskij en ny djervhet i klang og rytmikk som ble opplevd som revolusjonerende. *Ildfuglen*, *L'Oiseau de feu*, som ble uroppført i Paris i 1910 er bygget over flere russiske folkeeventyr og handler om kjærlighetens, motets og det godes seier. Rushtons nye iscenesettelse beveger seg mot nåtiden og er plassert i et grafisk landskap med pulserende videoproeksjoner. Gjennom musikk, dans og visuelle effekter, portretteres universets tosidighet av kaos og orden, underkastelse og dominans, seier og tap. En scene fylt av opprør, skjønnhet og raffinert kroppsbeherskelse runder av årets festspill.

Tekst: Annabel Guaita

Ildfuglen

De en gang så vakre trærne i den lyse hagen er brent og bærer ikke frukt. Mørk materie fyller tomrommet. Dette er Tyrannens land. I dette dystre landskapet møter vi figuren Ildfuglen. Hagen er gjemmestedet hennes, men denne gangen blir hun oppdaget av den omstreifende Unge Mannen, og hun faller for hans ungdommelige uskyld. Sammen støter de tilfeldig på en gruppe fra Det Undertrykte Folk, som lever under Tyrannens grusomhet. Den Unge Mannen synes synd på fangene,

og med Ildfuglens hjelp nærmer han seg Piken, som bare er et hjelpeløst leketøy i Tyrannens hender – og de forelsker seg. Ildfuglen styrker Den Unge Manns sinne mot Tyrannen og hans rike, men han kan ikke beseire ondskaper uten Ildfuglens kraft. Figurenes strid seg mellom kulminerer i en avsluttende kamp, og en rensende ild forvandler Tyrannens djævelske verden til røyk og aske – som i et ekte eventyr.

Tekst: Dansk Danseteater

From an icy-cold sky to a fiery dance

Nordic dreams.

In Jean Sibelius's Andante Festivo it is clearly apparent that the composer knew as a violinist himself how to write for strings. In a full-blooded string texture melodic phrases flow and meander in and out of one another, transferring to the timpani in the final four bars. The work, composed between his fifth and sixth symphonies, was originally – in 1922 – a string quartet. In 1938 he reworked it for chamber orchestra and timpani, resembling a religious manifesto on the brink of the second World War. In January 1939 he conducted a performance in Helsinki for a short-wave radio broadcast to the New York World Fair. This development was recorded in wax as a poignant historical memorial. It was the last time Sibelius conducted, and is the only extant recording of him conducting his own work. The work was also performed at his funeral.

Ethereal winter skies

Images from dreams, myths and mysteries are typical of the titles of works by Festival Composer Kaia Saariaho. Ciel d'hiver – Winter Sky – has its origins in her larger symphonic work Orion from 2002. In this work we hear the influence of Sibelius in the icy-clear ethereal tonal landscapes.

A long tradition

Edvard Grieg's A minor Piano Concerto has with few exceptions been performed at every single Bergen International Festival since its inception in 1953; a fine

gesture towards the great son of the city, who in his time had similar ambitions for Bergen. In summer 1898 he was determined to hold a great musical festival in connection with a major industrial and fishery exhibition that was to take place in the city. A committee set to work. One of the aims was to realise Grieg's ambition of hosting the Concertgebouw Orchestra from Amsterdam, conducted by the 27-year-old composer Willem Mengelberg and performing Norwegian works. The suggestion created a *furor*: several committee members would have preferred to give the task to the Musical Society from the capital, while Grieg wanted Norwegian audiences to experience the superior quality he had witnessed on his travels in Europe. He wanted Norwegian works to be performed exquisitely and thus 'come closer to the hearts of the people'. When he withdrew from the committee in protest it was disbanded, and all seemed to be lost. However, a new committee was formed and Grieg's ambitions were realised. In late June and early July 1898 six festival concerts took place. Grieg had modestly toned down his own works to allow room for other Norwegian composers – Svendsen, Sinding and Elling – but his *A minor Concerto* was of course performed, with the composer conducting and Agathe Backer-Grøndahl at the piano.

After the interval a grandiose performance awaits, in which the Danish Dance Theatre led by choreographer Tim Rushton presents a modern version of *The Firebird* to Stravinsky's world-famous music. Rooted in the Russian national tradition Stravinsky's rhythms and textures were perceived as revolutionarily bold. *The Firebird* – *L'Oiseau de Feu* – which was first performed in Paris in 1910, is based on several Russian folk stories telling of the triumph of love, courage and good. Rushton's adaptation turns towards the contemporary, with a graphic, cutting-edge scenery and pulsating video projections. Through music, movement and striking visuals, it explores a doomed and enchanted world with chaos and order, exploitation and domination, victory and loss. A stage filled by turmoil, crafted physicality and fierce beauty will round up the 2017 festival.

Text: Annabel Guaita

English version: Roger Martin

The Firebird

The once beautiful trees in the bright garden are burnt and no longer bear fruit. Dark matter fill the void. This is the land of the Tyrant. In this gloomy landscape, we meet the Firebird. The garden is her hiding place, but this time the wandering Young Man discovers her, and she falls for his youthful innocence. Together they happen upon a group of The Oppressed People, who live with the Tyrant's cruelty. The Young Man feels pity for the captives, and with the help of the Firebird, he gets close to the Girl – who is only a helpless toy in the hands of the Tyrant – and they fall in love. The Firebird inflames the Young Man's anger towards the Tyrant and his kingdom, but he cannot defeat the evil without the Firebird's power. The characters' internal struggle culminate in a final battle, and a cleansing fire transforms the Tyrant's devilish world to smoke and ashes – just like in a proper fairy tale.

Text: Danish Dance Theatre



Foto: Oddleiv Apneseth

Bergen Filharmoniske Orkester har status som nasjonal-orkester og kan som ett av verdens eldste orkestre føre sin historie tilbake til 1765. Edvard Grieg var i årene 1880–82 orkesterets kunstneriske leder. Orkesteret teller nå 100 musikere. I 2015 feiret orkesteret sitt 250-årsjubileum. Orkesteret turnerer jevnlig internasjonalt, er svært aktivt på platemarkedet og etablerte i 2015 et eget digitalt konserthus hvor en rekke av orkesterets konserter strømmes. I løpet av de siste fem årene har orkesteret utgitt over 30 cd-er, deriblant flere av Stravinskys balletter, Messiaens *Turangalila*-symfoni, serier med musikk av Johan Halvorsen, Johan Svendsen,

Sergej Prokofiev og Leoš Janáček. Orkesteret engasjerer seg i utviklingen av unge musikere gjennom den årlige De Unges Konsert samt gjennom etableringen av Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester i 2015. Bergen Filharmoniske Orkester er basert i Grieghallen, men er hele Vestlandets orkester med faste konserter i blant annet Førde og Sogndal. Edward Gardner er sjefdirigent og tok over etter Andrew Litton i oktober 2015.

The Bergen Philharmonic Orchestra dates from 1765, celebrating its 250th anniversary in 2015, and is thus one of the world's oldest orchestras. Edvard Grieg was its artistic director during the years 1880–82. It currently comprises 100 musicians. The orchestra regularly tours internationally and has recorded many albums. In 2015, they established their own digital concert hall, which streams several of the orchestra's concerts. In the past five years, the orchestra has released more than 30 CDs, including Stravinsky's ballets, Messiaen's Turangalila symphony, and several series of music by Johan Halvorsen, Johan Svendsen, Sergei Prokofiev and Leoš Janáček. The orchestra is engaged in the development of young musicians through their annual concert featuring new talents and the establishment of Bergen Philharmonic Youth Orchestra in 2015. The Orchestra is based in Grieghallen, but as the regional orchestra for Western Norway it also gives regular concerts in Førde and Sogndal. Edward Gardner took over from Andrew Litton as Chief Conductor in October 2015.



Foto: Marco Borggreve

John Storgårds (født 1963, Finland) studerte fiolin ved Sibelius-akademiet i Helsingfors og senere hos Chaim Taub i Israel. Han ble deretter konsertmester ved Sveriges Radios Symfoni-orkester under Esa-Pekka Salonen, før han studerte direksjon hos Jorma Panula og Eri Klas. Han har mottatt den finske stats pris og Pro Finlandia-medaljen i 2012.

Storgårds har en dobbel karriere som dirigent og fiolinvirtuos. Hans repertoar inkluderer alle symfonier av Sibelius, Nielsen, Bruckner, Brahms, Beethoven og Schumann, samt en full syklus av alle Shuberts symfonier med Helsinki-filharmonien. Storgårds innspilling av konserter for theremin og horn av

Kalevi Aho mottok ECHO Klassik-prisen i 2015. Han er første gjestedirigent og kunstnerisk partner i München kammer-orkester, og er også kunstnerisk leder i Lapland kammer-orkester.

John Storgårds (born 1963 in Finland) studied violin at the Sibelius Academy in Helsinki and with Chaim Taub in Israel. He subsequently became concert master of the Swedish Radio Symphony Orchestra under Esa-Pekka Salonen, before studying conducting with Jorma Panula and Eri Klas. In 2012 he received the Finnish State Prize and the Pro Finlandia Prize. Storgårds has a dual career as a conductor and violin virtuoso. His repertoire includes all symphonies by Sibelius, Nielsen, Bruckner, Brahms, Beethoven and Schumann, and with the Helsinki Philharmonic has undertaken a full cycle of all symphonies by Schubert. Storgårds's recording of concertos for Theremin and Horn by Kalevi Aho received the ECHO Klassik award in 2015. He is Principal Guest Conductor of the BBC Philharmonic Orchestra and Canada's National Arts Centre Orchestra Ottawa, and is Artistic Partner of the Munich Chamber Orchestra. He is also Artistic Director of the Lapland Chamber Orchestra.



Foto: Andrej Grilic

Den bergensfødte pianisten **Joachim Carr** (f. 1988), er prisvinner ved flere internasjonale konkurranser, senest i Edvard Grieg Internasjonale Pianokonkurranse i 2014, hvor han ble tildelt førstepris, publikumsprisen og Bergen Filharmoniske Orkesters spesialpris. Ved den 25. Clara Haskil Competition i 2013 i Vevey mottok han spesialprisen Coup de Coeur, og i 2015 mottok

han den prestisjetunge Robert Levin-prisen. I løpet av få år har Carr markert seg internasjonalt: Han har vært solist med orkestre i inn- og utland og er etterspurt på flere av de ledende klaver- og kammermusikkfestivalene, som Klavierfestival Ruhr, Cully Classique, Zermatt Festival, Festspiele Mecklenburg-Vorpommern, Salzburg kammermusikkfestival, Lofoten Piano-festival og PODIUM Festival Esslingen. Han har også opptrådt i blant annet Oslo Konserthus, Wigmore Hall, Moskva-konservatoriets store sal, Konzerthaus Berlin, Berliner Philharmonie og

for Radio France. Under Festspillene i Bergen 2015 holdt han en solokonsert i Griegs villa på Trolldhaugen. Hans debutalbum med verk av Schumann, Brahms og Berg ble tildelt fem stjerner av magasinet *The Diapason* med kritikker som «en av de mest lovende pianistene i sin generasjon» og «pianisten med regnbue-fingre». Et pågående innspillingsprosjekt omfatter alle Halfdan Cleves klaverkonserter. Carr har studert hos professor Jiří Hlinka ved Barratt Due musikk institutt og senere hos professor Eldar Nebolsin ved Hochschule für Musik Hanns Eisler i Berlin, der han sist høst fullførte sitt masterstudium med utmerkelse.

Joachim Carr (born 1988 in Bergen) has won prizes at several international competitions, most recently at *The International Edvard Grieg Piano Competition 2014*, where he won 1st Prize, the Audience Award and the Bergen Philharmonic Orchestra's Prize. At the *Concours Clara Haskil in Vevey in 2013*, he received the Coup de Coeur Special Prize, and in 2015, he was awarded the prestigious Robert Levin Prize. In just a few years, Carr has established an international career. He has been a soloist with orchestras both domestic and international, and is in demand at prominent piano and chamber music festivals, including *Klavierfestival Ruhr*, *Cully Classique*, *Zermatt Festival*, *Festspiele Mecklenburg-Vorpommern*, *Salzburg Kammermusik Festival*, *Lofoten Pianofestival* and *PODIUM Festival Esslingen*. He has also performed at *Oslo Concert Hall*, *Wigmore Hall*, *The Grand Hall of the Moscow Conservatory*, *Konzerthaus Berlin*, *Berliner Philharmonie* and for *Radio France*. At the 2015 Bergen International Festival, he held a solo recital in Grieg's Villa at Trolldhaugen. His debut album with works by Schumann, Brahms and Berg earned a five star review in the magazine *The Diapason*, with critics noting Carr as "one of the most promising pianists in his generation" and "the pianist with rainbow fingers". An ongoing recording project includes all of Halfdan Cleve's piano concertos. Carr has studied with Professor Jiří Hlinka at the Barratt Due Institute of Music and in recent years with Eldar Nebolsin at Hochschule für Musik Hanns Eisler in Berlin, where he completed his master's degree with honours.



Foto: Søren Meisner

Dansk Danseteater ble stiftet i 1981 av den engelsk-norske koreografen og pioneren Randi Patterson i samarbeid med Anette Abildgaard, Ingrid Buchholtz, Mikala Barnekow, og like etter, Warren Spears. Den gangen ble det kalt *Nyt Dansk Danseteater*. Siden 2001 har Tim Rushton (MBE) vært kompaniets kunstneriske leder og har videreført Dansk Danseteaters visjon om å forene de klassiske kunstartene med de moderne. Dansk Danseteater er i dag Danmarks største og mest prisbelønte moderne dansekompani, sammensatt av håndplukkede dansere fra hele verden. Repertoaret spenner fra store sceneproduksjoner på Det Kongelige Teater, til begivenheter utendørs som *Copenhagen Summer Dance* i Københavns Politigård til turneer bredt nasjonalt og internasjonalt.

Danish Dance Theatre was founded in 1981 by the Anglo-Norwegian choreographer and pioneer Randi Patterson, in collaboration with Anette Abildgaard, Ingrid Buchholtz, Mikala Barnekow and soon after, Warren Spears. At that time, the company was named *New Danish Dance Theatre*. Since 2001, Tim Rushton MBE has been the company's Artistic Director and has successfully continued Danish Dance Theatre's vision of combining the classical arts with the modern. Today, it is the foremost – and largest – contemporary dance company in Denmark. The company is composed of handpicked dancers from all over the world. Its repertoire spans from large stage productions at the Royal Danish Theatre to open-air events such as *Copenhagen Summer Dance* in the Copenhagen Police Headquarters and *Louisiana Dance* in the garden of the Louisiana Museum of Modern Art. Danish Dance Theatre also tours extensively both nationally and internationally.



Foto: Henrik Stenberg

Tim Rushton (MBE) er født i Birmingham i 1963 og studerte ved The Royal Ballet Upper School i London. Han danset med en rekke nordeuropeiske balletkompanier til midten av 90-tallet, da han avsluttet sin karriere ved Den Kongelige Ballet for å vie seg til koreografien. Rushton kombinerer moderne dans med klassisk teknikk. Hans uttrykk er

ofte abstrakt, men alltid basert på menneskelige følelser og relasjoner. Han arbeider tett med danserne, billedkunstnere, designere og komponister, og musikken spenner fra klassiske verk til jazz, beat til samtidsmusikk. I 2001 ble Rushton kunstnerisk leder av Dansk Danseteater, som under hans ledelse har utviklet seg til et internasjonalt, prisvinnende moderne dansekompani. Hans koreografier har vunnet Årets Reumert for beste danseforestilling fire ganger, og i 2011 ble han tildelt den engelske hedersorden MBE, Member of the order of the British Empire, for sin innsats for dansen. I 2012 mottok Rushton ved årets Reumert-utdeling Bikubens Hæderspris for sitt bidrag til scenekunstens utvikling i Danmark.

***Tim Rushton** MBE, born in Birmingham in 1963, studied at the Royal Ballet Upper School and danced for a number of northern European ballet companies until the mid-1990s, when he quit his dancing career at the Royal Danish Ballet to pursue a choreographic career. Rushton quickly made his mark as a creator of contemporary dance using classical ballet technique, and by 2001 he was appointed Artistic Director of the Danish Dance Theatre. During the past decade, he has transformed DDT into a multi-award winning company and established an international presence. His work – described as ‘emotionally-led, reflecting the nuances of human relationships’ – often mixes live music with stunning lightning and design features. Rushton collaborates with writers, designers, visual artists and composers. He has worked with a range of music spanning diverse genres, from classical masterpieces through to beat, jazz and newly commissioned compositions. Tim Rushton was appointed ‘Member of the Order of the British Empire’ (MBE) in 2011 in recognition of his services to dance.*



